

Prima instanță: A. Cazacliu

Instanța de apel: A. Panov, A. Minciuna și M. Moraru

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

18 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecător:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî, Iurie Bejenaru
Oleg Sternioală și Petru Moraru,

examinînd recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” împotriva Tatiane Spinei (Mihailov), cu privire la încasarea datoriei, dobînda de întârziere, dobînda majorată pentru creditul neachitat, penalitatea pe dobîndă și cheltuieli ce țin de achitarea taxei de stat,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015, prin care apelul declarat de Spinei (Mihailov) Tatiana a fost admis, casată hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 12 iunie 2014, fiind pronunțată o nouă hotărîre.

A C O N S T A T A T:

La 19 februarie 2014, Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Tatiane Spinei (Mihailov), cu privire la încasarea datoriei, dobînda de întârziere, dobînda majorată pentru creditul neachitat, penalitatea pe dobîndă și cheltuieli ce țin de achitarea taxei de stat.

În motivarea pretențiilor reclamanta a indicat că pîrîta a beneficiat de un credit bancar conform contractului de credit de consum nr. 40 din 18 iulie 2008 în sumă de 200000 lei, termenul de rambursare pînă la 17 iulie 2012.

La 20 februarie 2014, pîrîta a acumulat datorii față de bancă în sumă totală de 518969,53 lei, dintre care restanța la credit constituie 149791,99 lei, dobînda restantă de 154892,53 lei, dobînda majorată pentru creditul neachitat - 20434,03 lei, penalitatea la dobînda neachitată - 193850,98 lei.

Reclamanta mai menționează că debitorul la data scadentă, 17 iulie 2012, nu și-a onorat obligațiile contractuale, fiind notificată despre datoriile acumulate, la care nu a reacționat, în consecință s-a adresat cu prezenta acțiune în judecată.

Solicită Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”, încasarea din contul Tatiane Spinei (Mihailov), în beneficiul băncii suma de 149791,99 lei – cu titlu de datorie, 154892,53 lei – cu titlu de dobândă de întârziere, 20434,03 lei – cu titlu de dobândă majorată pentru creditul neachitat, 193850,98 lei – cu titlu de penalitate și 15 569,08 lei – cu titlu de taxă de stat.

Prin hotărârea Judecătorei Criuleni din 12 iunie 2014, acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” a fost admisă. S-a dispus încasarea din contul Tatiane Spinei (Mihailov) a sumei de 211393,67 lei, dintre care 149791,99 lei - suma restantă la împrumut, 42453,75 lei - dobânda de întârziere restantă, 12990,84 lei - penalitatea și 6157,09 lei - cheltuieli de judecată (f.d. 47).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 august 2014, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Spinei (Mihailov) Tatiana, stabilindu-i acesteia un termen de pînă la 26 septembrie 2014, pentru prezentarea apelului motivat și achitarea taxei de stat.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2014, a fost respins demersul apelantei privind scutirea de la plata taxei de stat, stabilindu-i acesteia un termen suplimentar de pînă la 05 noiembrie 2014 pentru achitarea taxei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2014, a fost restituită apelantei Spinei Tatiana fără examinare cererea de apel ca netimbrată.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din data de 11 martie 2015, a fost admis recursul înaintat de Spinei Tatiana, s-a casat integral încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 august 2014, încheierea Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2014 și încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2014. A fost emisă o nouă hotărâre sub formă de încheiere prin care s-a scutit complet Spinei (Mihailov) Tatiana de la plata taxei de stat pentru declararea apelului împotriva hotărârii Judecătorei Criuleni din 12 iunie 2014, pricina fiind remisă Curții de Apel Chișinău pentru judecarea apelului în fond (f.d. 114).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015, apelul declarat de Spinei (Mihailov) Tatiana a fost admis, casată hotărârea Judecătorei Criuleni din 12 iunie 2014, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” împotriva Tatiane Spinei (Mihailov), cu privire la încasarea datoriei, dobânda de întârziere, dobânda majorată pentru creditul neachitat, penalitatea pe dobândă și cheltuieli ce țin de achitarea taxei de stat.

La 23 iulie 2015, Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”, a contestat cu recurs decizia instanței de apel solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și a încălcat normele de drept procedural.

Copia motivată a deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 24 iunie 2015 (f.d. 215), fiind recepționată de recurentă la 22 iulie 2015 (f.d. 216).

Prin prisma art. 434 CPC, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

La 24 august 2015 în adresa intimatei Spinei (Mihailov) Tatiana, a fost expediată copia recursului, însă pînă la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimata să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”, întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că la 18 iulie 2008, a fost încheiat contractul de credit nr. 40, între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” în calitate de creditor și Mihailov Tatiana în calitate de debitor. Prin acest contract, creditorul a acordat debitorului un credit de consum în sumă de 200000 lei, pe un termen de 48 luni, data limită, conform pct. 2.3. fiind 17 iulie 2012 (f.d. 8-12).

Prin hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 18 noiembrie 2011, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2013 și încheierea Curții Supreme de Justiție din 19 septembrie 2013, a fost admisă integral acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” împotriva Alexandrei Mihailov, intervenient accesoriu Mihailov Tatiana, cu privire la depozitarea și transmiterea silită a bunurilor ipotecate. S-a dispus transmiterea silită în posesiunea băncii a construcției locative cu suprafața de 119,3 m² amplasate în s. Onițcani, r-nul Criuleni estimată la valoarea de 206000 lei, terenul aferent cu suprafața de 0,0765 ha estimat la prețul de 2459 lei, cu extinderea dreptului de gaj asupra fructelor, veniturilor și produselor acesteia, accesoriilor și ameliorărilor bunului gajat, cu evacuarea tuturor persoanelor și bunurilor din imobilele transmise.

Ulterior, la 05 februarie 2014, în adresa Societății pe Acțiuni „Banca de Economii”, debitorul gajist Mihailov Alexandra, a depus o cerere privind răscumpărarea bunului imobil ipotecat compus din construcții locative cu suprafața totală de 119.3 m² (nr. cadastral 3146200.741.01; 02; 03; 04) și terenul aferent cu suprafața totală de 0.3436 ha (nr. cadastral 3146200.741), amplasat în r-nul Criuleni, s. Onițcani, ipotecat în favoarea Băncii în baza contractului de gaj/ipotecă nr. 40-g1 din 18 iulie 2008 (f.d. 176).

La 26 septembrie 2014, între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” și Alexandra Mihailov, a fost încheiată o tranzacție privind răscumpărarea bunului ipotecat, convenind asupra prețului de 150000 lei, cu achitarea a 50% (75000 lei) din prețul propus la dată încheierii tranzacției de răscumpărare a bunului ipotecat, iar restul sumei de 75.000 lei, în tranșe egale timp de 15 luni, câte 5000 lei lunar, adică pînă la 28 decembrie 2015 (f.d. 163).

Potrivit art. 572 Cod Civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit. Valorile mobiliare nu pot fi transmise direct în contul achitării datoriei dintre două părți.

De menționat că prin natura sa, raportul juridic obligațional este menit să producă efecte juridice. Efectul general al oricărei obligații este de a da creditorului dreptul de a obține de la debitor îndeplinirea exactă a prestației la care s-a obligat.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând situația de fapt din prezenta speță, în raport cu probele anexate la dosar, menționează că instanța de apel a judecat pricina fără a elucida toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a litigiului, fapt ce atrage încălcarea normelor de drept procedural.

În acest sens, instanța de recurs precizează că Curtea de Apel Chișinău, nu a luat în considerație că la 26 septembrie 2014, între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” și Alexandra Mihailov, a fost încheiată o tranzacție privind răscumpărarea bunului ipotecat.

Prin urmare, Colegiul specifică faptul că instanța de apel nu a stabilit cert ce sumă a fost restituită băncii de către Mihailov Alexandra, având în vedere că la înaintarea acțiunii reclamanta – recurentă a invocat faptul că pîrîta – intimată datorează băncii 149791, 99 lei – cu titlu de restanța la credit, plus dobînda restantă, dobînda majorată și penalitate pe dobîndă, iar potrivit tranzacției de răscumpărare a bunului ipotecat, intimata – pîrîta a achitat băncii suma de 75000 lei, ce constituie 50 % din prețul bunului stabilit în tranzacție.

Totodată, instanța de apel urmează să stabilească suma concretă achitată de intimata – pîrîta în sensul executării obligației față de bancă și datoria pe care o are debitorul față de banca creditoare.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că potrivit tranzacției din 26 septembrie 2014, încheiată între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” și Alexandra Mihailov, debitorul ipotecar, s-a angajat să răscumpere bunurile imobile ipotecate și preluate în posesiunea creditorului ipotecar Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” conform hotărîrii Judecătoriei Criuleni nr. 2-65/11 din 18 noiembrie 2011, bunul imobil amplasat în r-nul Criuleni, s. Onițcani, părțile convenind asupra prețului de 150000 lei.

Prin urmare, instanța de apel urmează să atragă atenția la faptul că fiind executată hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 18 noiembrie 2011, unde s-a dispus transmiterea silită în posesiunea Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” a bunului imobil cu nr. cadastral 3146200741, amplasat în r-nul Criuleni, s. Onițcani, a fost executat contractul de gaj-ipotecă nr. 40-gl din 18 iulie 2008, prin care s-a garantat rambursarea creditului acordat în baza contractului de credit de consum nr. 40 din 18 iulie 2008. Astfel, au fost încheiate raporturile contractuale stabilite între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” și Tatiane Spinei (Mihailov), rezultate din contractul de credit de consum.

Ulterior, în urma încheierii tranzacției privind răscumpărarea bunului ipotecat, între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” și Alexandra Mihailov, au apărut alte raporturi juridice rezultînd din clauzele tranzacției enunțate.

Astfel, instanța de apel la rejudecare urmează să distingă raporturile juridice rezultate între părți din contractul de credit și raporturile juridice apărute între părți în urma încheierii tranzacției, privind răscumpărarea bunului ipotecat, or din pretențiile

înaintate prin cererea de chemare în judecată reiese că reclamanta – recurentă a pus la baza revendicărilor, contractul de credit, ceea ce nu este corect.

În conformitate cu art. 602 alin. (1), (2) și (3) Cod Civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă. Repararea prejudiciului cauzat prin întârziere sau prin o altă executare necorespunzătoare a obligației nu-l eliberează pe debitor de executarea obligației în natură, cu excepția cazurilor când, datorită unor circumstanțe obiective, creditorul pierde interesul pentru executare.

Legiuitorul în norma citată a instituit regula potrivit căreia debitorul este obligat să repare prejudiciul cauzat creditorului ca urmare a neexecutării obligațiilor asumate. Neexecutarea obligației contractuale antrenează răspunderea civilă contractuală, atunci când se întrunesc condițiile stabilite de lege, exceptând temeiurile de exonerare sau limitare a răspunderii.

Pentru neexecutarea definitivă a obligației contractuale debitorul va plăti daune interese compensatorii.

De menționat că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, după cum este stabilit la art. 572, alin. (2) Cod Civil. Neexecutarea obligației contractuale este omisiunea debitorului de a săvârși prestația care constituie obiectul obligației asumate.

Astfel, în această ordine de idei, instanța de apel urmează să stabilească dacă prin executarea hotărârii Judecătorei Criuleni din 18 noiembrie 2011, depozitarea și transmiterea silită a bunurilor ipotecate, au fost stinse obligațiile stabilite în contractul de credit de consum din 18 iulie 2008, nr. 40, încheiat între Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” în calitate de creditor și Mihailov Tatiana în calitate de debitor.

Prin urmare, la rejudecare, instanța de apel urmează să stabilească în ce măsură Mihailov Alexandra, a răscumpărat bunul imobil amplasat în r-nul Criuleni, s. Onițcani, ipotecat în favoarea Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în baza contractului de gaj/ipotecă nr. 40-g1 din 18 iulie 2008 și care sunt obligațiile reale ale Alexandrei Mihailov față de bancă.

Colegiul menționează că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată și în jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 373 CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiectelor înaintate, legalitatea și temeinicia

hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepția cazurilor cînd consimte și cînd hotărîrea este atacată și de alți participanți la proces.

În sprijinul normelor naționale vin și reglementările Curții Europene pentru Drepturile Omului, jurisprudența căreia își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri de a beneficia de respectarea acestor norme, fiind piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

Din considerentele menționate, avînd în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”, a casa decizia instanței de apel, restituind pricina pentru rejudecare în instanța de apel - Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” împotriva Tatiane Spinei (Mihailov), cu privire la încasarea datoriei, dobînda de întârziere, dobînda majorată pentru creditul neachitat, penalitatea pe dobîndă și cheltuieli ce țin de achitarea taxei de stat, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia este nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Petru Moraru